

Yleisradio Oy
00024

Derrick -ohjelman 1.10.2010 lähetetty jakso "Tyttö kuunvalossa"

Päätös televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 19 §:n rikkomisesta

Asian tausta

Viestintävirasto on saanut katsojayhteydenoton koskien Derrick -ohjelman 1.10.2010 klo 13.15 Yle TV2:lla lähetettyä jaksoa "Tyttö kuunvalossa". Yhteydenotossa oli kyse siitä, että jakso olisi seksuaalisen sisältönsä vuoksi haitallinen lasten kehitykselle ja että se olisi lähetetty sisältönsä nähden liian aikaisin.

Asiaan liittyvät säännökset

Viestintävirasto valvoo televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain (744/1998) 35 §:n nojalla kyseisen lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista. Viestintävirasto voi lain 36 §:n nojalla antaa asianosaiselle huomautuksen ja velvoittaa tämän korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä, mikäli se katsoo, että asianosainen on rikkonut televisio- ja radiotoiminnasta annettua lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä.

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 19 §:n (muutettu 778/2000) mukaan televisiotoiminnan harjoittajan on huolehdittava siitä, että televisio-ohjelmat, jotka väkivaltaisuutensa tai seksuaalisen sisältönsä vuoksi tai kauhua herättämällä taikka muulla näihin rinnastettavalla tavalla ovat omiaan vaikuttamaan haitallisesti lasten kehitykseen, lähetetään sellaiseen aikaan, jolloin lapset eivät tavallisesti katso televisio-ohjelmia.

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 19 §:n 2 momentin mukaan mikäli televisiotoiminnan harjoittaja lähettää 1 momentissa tarkoitetun ohjelman, sen haitallisuudesta lasten kehitykselle on ilmoitettava ennen ohjelman lähettämistä. Ilmoitusta ei kuitenkaan tarvitse tehdä, jos lähe-

tyksessä on koko ohjelman lähetysajan näkyvissä tunnus, josta ilmenee ohjelman haitallisuus lasten kehitykselle.

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 19 §:n tulkintakäytännössä on ollut käytössä neljä vedenjakajakellonaikaa ikärajoineen. Käytännön mukaan alle 11-vuotiaille haitallisia ohjelmia ei saa lähettää arkisin ennen klo 17.00, alle 13-vuotiaille haitallisia ohjelmia ei saa lähettää arkisin ennen klo 19.00, alle 15-vuotiaille haitallisia ohjelmia ei saa lähettää ennen klo 21.00 ja alle 18-vuotiaille haitallisia ohjelmia ei saa lähettää ennen klo 23.00. Pornografisia ohjelmia ei saa lähettää ennen klo 24.00. Voimassa oleva tulkintakäytäntö perustuu Yleisradion Oy:n, MTV Oy:n ja Nelosen allekirjoittamaan, 5.11.2007 päivättyyn itsesääntelysopimukseen.

Viestintävirasto on 19.3.2004 päivätyssä kannanotossaan (Dnro 300/9220/2004) todennut, että tv-yhtiöt vastaavat itse ohjelmien luokittelusta. Luokittelussa ne voivat käyttää apunaan Valtion elokuvatarkastamon ikärajalukitusten perusteita. Vastuu ohjelmien lähetysajoista on siis kyseistä ohjelmaa lähettävällä tv-yhtiöllä.

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain perustelujen (HE 34/1998 vp) mukaan jos televisio-ohjelma on Valtion elokuvatarkastamon tarkastama, tulisi televisio-ohjelman sijoittelussa ottaa soveltuvin osin huomioon ne ikärajalukitukset, jotka elokuvia sekä video- ja muita kuvaohjelmia koskeissa laeissa on säädetty. Televisiotoiminnan harjoittaja voisi myös halutessaan tarkastuttaa ennakolta lähetettäväksi aiotun ohjelman elokuvatarkastamossa.

Viestintävirasto noudattaa valvontatoiminnassaan Valtion elokuvatarkastamon antamia tv-ohjelmien ja elokuvien ikärajalukituksia.

Viestintävirasto on vakiintuneesti edellyttänyt, että sarjaohjelmien osalta ikärajalukitus ja sen mukainen sijoittelu arvioidaan jokaisen sarjan jakson osalta erikseen.

Yleisradio Oy:n selvitys asiassa

Viestintävirasto pyysi 8.11.2010 päivätyssä kirjeessä Yleisradio Oy:ltä selvitystä siitä, miten Derrick -ohjelman jakson "Tyttö kuunvalossa" lähettämisessä YLE TV2 -kanavalla on noudatettu lasten kehitykselle haitallisten ohjelmien lähettämistä koskevia säännöksiä huomioiden erityisesti elokuvan lähetysajan ja lasten kehitykselle haitallisuudesta ilmoittamisen.

Viestintävirasto on vastaanottanut Yleisradio Oy:n 16.11.2010 päivätyn selvityksen. Selvityksessään Yleisradio Oy toteaa, että se on lähettänyt Derrick -sarjasta hyvin paljon erityyppisiä kohtauksia käsittäneen kokonaisuuden katsottavaksi Valtion Elokuvatarkastamoon. Tällöin Yleisradio Oy on saanut Valtion elokuvatarkastamolta ikärajamääritykseksi K7. Tätä K7-ikärajaa Yleisradio Oy on käyttänyt ohjelman ohjenuorana, koska se vastaa sarjan yleistä linjaa.

"Tyttö kuunvalossa" -jakso poikkeaa sisällöltään sarjan yleisestä linjasta ja tämä ero on jäänyt Yleisradio Oy:n työprosessissa tunnistamatta. Tästä syystä Yleisradio Oy on lähettänyt sarjan ulos K7-ohjeistuksen mukaisesti perjantaina iltapäivässä klo 13.15 ilman K-tunnusta tai ennakkovaroitusta. Yleisradio Oy toteaa edelleen selvityksessään edelleen, että se on käynnistänyt työprosessinsa uudistamisen, jotta vastaavia tilanteita ei pääsisi jatkossa tapahtumaan.

Valtion elokuvatarkastamon lausunto 4.11.2010

Viestintävirasto on pyytänyt lausuntoa Valtion elokuvatarkastamolta YLE TV2 -kanavalla 1.10.2010 lähetetystä Derrick -ohjelman "Tyttö kuunvalossa" -jaksosta. Viestintävirasto on pyytänyt Valtion elokuvatarkastamolta lausuntoa Derrick -ohjelman 1.10.2010 lähetetyn jakson sopivuudesta lapsille ohjelman esitysajankohta huomioiden. Edelleen lausuntoa on pyydetty siitä, minkä mahdollisen ikärajaluokituksen elokuvatarkastamo ohjelman kyseiselle jaksolle antaisi.

Valtion elokuvatarkastamon lausunnon mukaan "Tyttö kuunvalossa" -jakso poikkeaa selvästi sarjan yleisilmeestä. Sen aiheena on seksuaalisesta väkivallasta motiivinsa saava murhatapaus. Itse murhaa ei kuvata, vain puukotukseen kuolleen uhrin ruumis näytetään. Keskiöön nousevat seksiklubi, jonka eroottisia riisuuntumisesityksiä näytetään avoimesti, sekä äänitehostein toteutettu raiskausviite. Myös seksuaalista häirintää kuvataan kohtauksessa, jossa seksiklubin omistaja vaatii tyttöä riisuutumaan ja tämän estellessä repii tytön puseroa tämän päältä.

Valtion elokuvatarkastamon näkemyksen mukaan jakso sisältää lapsille haitallista seksibisnekseen liittyvää seksuaalista kuvausta sekä osin viitteellistä seksuaalisen väkivallan kuvausta. Muilta osin jakso keskittyy sarjan normaalitapaan poliisityöhön ja rikoksen selvittelyyn.

Valtion elokuvatarkastamon antaman lausunnon lopussa todetaan, että mikäli kyseinen ohjelmasarjan jakso olisi tuotu tarkastettavaksi, se olisi saanut ikärajan 13. Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 19 §:n mukaan tulkintakäytännössä alle 13-vuotiaille haitallisia ohjelmia ei saa lähettää arkisin ennen klo 19.00. Derrick -ohjelmasarjan jaksoa "Tyttö kuunvalossa" ei näin elokuvatarkastamon arvion mukaan voi pitää lapsille sopivana ohjelman esitysajankohta, klo 13.15 perjantaina, huomioon ottaen

Viestintäviraston ratkaisu ja perustelut

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 36 §:n mukaisesti Viestintävirasto huomauttaa Yleisradio Oy:tä televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 19 §:n rikkomisesta.

Viestintävirasto velvoittaa Yleisradio Oy:tä huolehtimaan jatkossa siitä, että lapsille sopimatonta materiaalia ei esitetä ennen sille määrättyä ajankohtaa. Viestintävirasto velvoittaa Yleisradio Oy:n huolehtimaan myös siitä, että lapsille haitallisten ohjelmien lähettämisestä ilmoitetaan ennakkoon tai koko ohjelman lähetysajan pidetään näkyvillä tunnusta, josta ilmenee ohjelman haitallisuus lasten kehitykselle. Lisäksi Viestintävirasto edellyttää, että sarjaohjelmien osalta ikärajaluokitus ja sen mukainen sijoittelu arvioidaan jokaisen sarjan jakson osalta erikseen.

Mikäli televisio-ohjelmasta on pyydetty Valtion elokuvatarkastamon lausunto, noudattaa Viestintävirasto lähtökohtaisesti elokuvatarkastamon arviota ohjelman ikärajaluokituksesta. Valtion elokuvatarkastamon mukaan Derrick -ohjelman jakso "Tyttö kuunvalossa" ei sovellu alle 13-vuotiaille lapsille. Lasten kehitykselle haitallisten ohjelmien lähetysajankohtia käsittelevän televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 19 §:n tulkintakäytännön mukaan alle 13-vuotiaille haitallisia ohjelmia ei saa lähettää arkisin ennen klo 19.00. Yleisradio Oy on lähettänyt mainitun jakson perjantaina 1.10.2010 klo 13.15.

Viestintävirasto on tutustunut Yleisradio Oy:n toimittamaan tallenteeseen ja toteaa, että jakson "Tyttö kuunvalossa" haitallisuudesta lapsille ei ole ilmoitettu ennakoon eikä ohjelman lähetysajan ole pidetty näkyvillä tunnusta, josta ilmenee ohjelman haitallisuus lasten kehitykselle.

Yleisradio Oy:n lähettämässä vastauksessa Viestintäviraston selvityspyyntöön todetaan, että Yleisradio Oy on käynnistänyt jo työprosessinsa uudistamisen, jotta vastaavia tilanteita ei pääsisi jatkossa tapahtumaan. Tämä seikka huomioon ottaen, Viestintävirasto toteaa, että asiassa ei ole syytä ryhtyä muihin toimenpiteisiin.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen voi hakea muutosta Helsingin hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valitusosoitus on päätöksen liitteenä.

Apulaisjohtaja

Merja Saari

Lakimiesharjoittelija

Mikko Hanni

Liitteet

Valitusosoitus Helsingin hallinto-oikeuteen